

Sprawozdanie z seminarium naukowego, jakie 25.10.2023 badacze Ośrodka Badań nad Migracjami UW wraz zaproszonymi gośćmi zrealizowali wraz z Wydziałem Geografii Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie

WSTĘP

W środę, 25.10.2023 na Kijowskim Uniwersytecie Narodowym im. Tarasa Szewczenki (KUN) odbyło się polsko-ukraińskie seminarium naukowe zatytułowane "Rynek pracy, migracje i demografia w kontekście odbudowy i modernizacji Ukrainy". Organizatorami były Ośrodek Badań nad Migracjami UW oraz Wydział Geografii KUN, a udział wzięły w nim (stacjonarnie i online) również osoby reprezentujące: Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW, Szkołę Główną Handlową w Warszawie, Instytut Demografii i Nauk Społecznych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Narodowy Instytut Studiów Strategicznych (Kijów), Kijowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej RP, Ministerstwo Gospodarki Ukrainy oraz Fundację Batorego i Polsko-Ukraińską Izbę Gospodarczą.

Program seminarium w załączeniu.

Sesja I: Wpływ emigracji zarobkowej na sytuację na rynku pracy oraz demografię – porównanie Polski i Ukrainy

Pierwsza sesja została poświęcona głównie omówieniu sytuacji Polski i Ukrainy jako krajów emigracyjnych. Pokazano skutki dla demografii i rynku pracy odpływu obywateli krajów wysyłających. Kluczowe było również pokazanie instrumentów, które mogą stymulować migracje powrotne.

Sesja II: Migracje przymusowe wywołane agresją Rosji przeciw Ukrainie – perspektywa państwa pochodzenia (Ukraina) oraz przyjmującego (Polska).

Druga sesja została poświęcona omówieniu obecnej sytuacji uchodźców wojennych z Ukrainy przebywających w Polsce oraz innych państwach członkowskich UE. Zanalizowano sytuację ekonomiczną i społeczną uchodźców oraz wyniki badań pokazujące ich plany na przyszłość. Bardzo ważne było również pokazanie scenariuszy emigracji z Ukrainy oraz ewentualnych migracji powrotnych. Poruszono też kwestię sytuacji wewnętrznych przesiedleńców przymusowych w Ukrainie.

Projekt „Dzielenie się wiedzą – międzynarodowe seminarium na temat rynku pracy i migracji w kontekście powojennej odbudowy Ukrainy” współfinansowany ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu RITA – Przemiany w regionie, realizowanego przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

Sesja III: Odbudowa i modernizacja Ukrainy po zakończeniu agresji rosyjskiej – perspektywa rynku pracy, migracji oraz demografii.

Trzecia sesja była w całości poświęcona prezentacjom oraz dyskusji na temat scenariuszy odbudowy i modernizacji Ukrainy po zakończeniu agresji rosyjskiej. Zastanawiano się czy możliwe są masowe powroty do Ukrainy, tak aby możliwe było zapewnienie odpowiedniej liczby pracowników o pożądanych kwalifikacjach, tak aby odbudowa i modernizacja Ukrainy była możliwa w szybkim tempie. Przedyskutowano również kwestię przyszłego członkostwa Ukrainy w NATO oraz UE i wpływu tych wydarzeń na demografię Ukrainy, a także ewentualny napływ imigrantów.

Podsumowanie konferencji:

Podkreślono centralną rolę rynku pracy w odbudowie Ukrainy. Charakterystyka ukraińskiego rynku pracy oraz sytuacja demograficzna Ukrainy będą, i w dużej mierze już są, od siebie wzajemnie zależne. Jednym ze scenariuszy jest mniejsza, w stosunku do stanu sprzed 24 lutego 2022, liczba ludności, w tym osób w wieku produktywnym. Plany i motywacje odnośnie powrotów do Ukrainy, zależą również od sytuacji na rynku pracy i jego atrakcyjności dla osób przebywających aktualnie za granicą. W środowiskach eksperckich w Polsce i w Ukrainie dominuje przekonanie, że po zakończeniu działań wojennych sytuacja społeczno-gospodarcza będzie bardziej korzystna niż przed eskalacją działań wojennych, ale że powrót do sytuacji demograficznej „przed wojną” nie jest możliwy. Ukraiński rynek pracy wymaga modernizacji, a odbudowa oparta na taniej sile roboczej będzie nieskuteczna i nieefektywna. Dokonująca się na naszych oczach zmiana demograficzna wywołana wojną, nadzwyczajnymi regulacjami odnośnie mobilności (np. ograniczenie możliwości wyjazdu za granicę wobec szerokich rzesz obywateli) wymagać będzie selektywnej polityki migracyjnej odnośnie wyjazdów, powrotów, ale także sprowadzaniu pracowników zza granicy (niezbędnych do odbudowy).